

UNITÁRIUS ÉLET

XLVIII. évfolyam 3. szám

1994. március

Cselekvő hit

Jak 2,18.26 „De mondhatja valaki: Neked hited van, nekem pedig cselekedeteim vannak. Mutasd meg nekem a te hitedet a te cselekedeteidből, és én meg fogom neked mutatni az én cselekedeteimből az én hitemet. Mert amiképpen holt a test lélek nélkül, aképpen holt a hit is cselekedetek nélkül.”

Jézus Isten drága ajándékával, a hitel indul el evangéliumának hirdetésére. Hitén keresztül teremti meg gyermeki kapcsolatát Istennel, gondviselő Atyjával. Hitén át állítja fel nagy életprogramját: Isten országának megvalósítását. Bár meggyőződése van arról, hogy a hitnek csodatevő ereje van az ember életében, tanítványait, követőit életpéldáján át buzdítja, serkenti arra, hogy Istenbe s az ő országába vetett hitüket cselekedeteikben éljék meg, mégpedig építő, életet szépitő, boldoggá tevő cselekedetekben.

Mély meggyőződéssel vallja és éli meg Isten- és emberszeretetét. Példaadó cselekedetei közben mondja: „Úgy fényeljük a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák a ti jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat.” (Mt 5,16). „Amint akarjátok azért, hogy az emberek tveledek cselekedjenek, mindazt ti is úgy cselekedjétek azokkal.” (Mt 7,12). Mert „nem mindenki, aki ezt mondja nekem: Uram! Uram! megyen be a mennyek országába, hanem aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát.” (Mt 7,21).

Ezért aki be akar lépni Isten országába, aki Isten országa tagja akar lenni, cselekedeteiben

1. legyen olyan, mint a só. Élete tetteivel izesítse meg önmaga és embertársai életét;
2. legyen olyan, mint a gyertya. Hittel teljes cselekedetével világosjon, árássza a fényt;
3. legyen olyan, mint a hegyen épített város. Isten akaratára szerinti életével, példaadó cselekedeteivel mutasson utat másoknak az igaz és jó emberi életre;
4. legyen kovász. Kovásza az emberi élet tökéletesedésének. Meghódítja, kalesztöje az emberi szíveknek, hogy igazabb, jobb békésebb, magabiztosabb, boldogabb életet éljenek;
5. legyen magvető. Szüntelenül hintse, vesse a jószágnak magját az emberi lelkékbe;
6. legyen hű sáfár, aki megsokszorozza Istentől reáblzolt talentumait;
7. legyen kereskedő, aki mindenét eladja, hogy Isten országa javait, kincseit megszerezhesse;
8. legyen olyan, mint a termékeny, jó fa, amely jó gyümölcsöt terem: az élet drága értékeit;
9. legyen bölcs ember, aki kősziklára építi házáat, aki nemcsak hallja, de meg is cselekszi Isten akaratát;
10. legyen könyörülő szamaritanus, aki jó cselekedeteivel felemeli a bajba jutott embertársát.

Jakab apostol, akinek leveléből olvastam fel alapgondolataimat, Jézus testvére, s mint tanítványa, az ő szellemében tanítja az első keresztény gyülekezet tagjait: „Mutasd meg nekem a te hitedet a te cselekedeteidből... Mert amiképpen holt a test lélek nélkül, aképpen holt a hit is cselekedetek nélkül.”

A keresztény ember boldogságának érdekében írja, hogy nem elégséges csak a hit arra, hogy az embert boldogítsa. Még kell valami, ami ezt a hitet megszüntesse, élővé tegye, gyümölcsöztesse. A legmélysegebb, a hegyeket mozgató hit mellett ott kell álljon az igaz hittel párosult jó cselekedet is. Isten országa polgári hitből él, de hitét cselekedetein keresztül éli meg.

Bizonyára mindannyian hallottátok azt a kifejezést: aranyfedezet. Jelentése, lényege: ami biztosítja a forgalomban lévő papír- vagy ércpénz értékét. Az az arany, amely ott van az állam gondosan őrzött kincstárában, s amely biztosítja a forgalomban lévő pénz értékét, fedezi azt. A nemzetek között van egy megállapodás, amely szerint minden állam csak annyi pénzt bocsáthat ki, amennyire aranyfedezete van. Ha többet bocsát ki, mint amennyire aranyfedezete van, akkor a pénz felhígul, elveszti értékét, vásárlóerejét.

Ezt a pénzügyi elméletet sokszor halljuk átvitt értelemben is használni és az emberekre vonatkoztatni. Az embereknél az aranyfedezet: a becsület, az adott szó megtartása, a cselekedet.

Az embert, az emberben lévő értéket, aranyfedezetet, aranyvalutát a cselekedeteiből lehet megismerni. Az ember cselekedeteiből meg lehet állapítani azt, hogy az illető ember jó vagy rossz – igaz vagy hamis – szerető szívű vagy gyűlölködő – becsületes vagy jellemtelen – hűséges vagy hűtlen – áldozatkész vagy lukar – nemes lelkű vagy durva. Egyszóval cselekedeteiből meg lehet állapítani, hogy milyen a hite. Igen, mert a szó félrevezethet, a beszéd a valóságot eltitkolhatja, de a cselekedete megmutatja az igazi embert. Ezért mondja Jakab apostol: „Mutasd meg a te hitedet a te cselekedeteidből.”

Mintha mondaná, hogy van-e hited, milyen a te hited. Mert amiképpen holt a test lélek nélkül, aképpen holt a hit is cselekedetek nélkül.”

Unitárius vallásunk és egyházunk alapító püspöke, Dávid Ferenc is ebben a szellemben élte meg hivatását. Cselekedeteivel tett bizonyosságot Isten drága ajándékáról, a hitről, igazság-keresésében, a tiszta jézusi kereszténység helyreállításában, határtalan türelmében, a vallás- és lelkiismereti szabadság törvénybe iktatásával. Példát mutatott követőinek, akik több mint 400 éves történelmünk idején egész sorát nyitották meg azoknak, akik hitüket jó cselekedeteikben mutatták meg

1. helytállással, keresztthozódással, ragaszkodással, egyházunk s vallásunk megmaradásáért folytatott küzdelmeikkel, kitartásukkal;
2. de megmutatták hitüket abban is, hogy több mint 400 éven keresztül jó cselekedeteikkel vállalták egyházunk terheinek hordozását, fenntartását. Erőből tették bizonyossá azokat, akik egész vagyonukat adták azért, hogy megmentsék egyházunkat a pusztulástól. Beikták nevüket egyházunk történelmébe. De ott látjuk a sok névtelen áldozatvállalót is, akik évről évre az egyház oltárára helyezték adományukat.

Ez a sok küzdelmet és próbát átélő egyház, mint szent és drága örökség maradt ránk. Mi sem volna könnyebb, mint egy olyan egyháznak lenni a követője, amely csak hitet kívánna, jó cselekedetek nélkül. Unitárius egyházunk éppen azért tartozik az alkotó, építő, cselekvő egyházak sorába, mert követőitől elvárja, hogy Isten drága ajándékát, a hitet cselekedeteiben mutassa meg. Éppen ezért egyházunk további sorsa, jövője attól függ, meg tudjuk-e mutatni hitünket áldott, jó cselekedetekben.

Ferencz József, nagynevű püspökünk egyik lelkészavató beszédében mondotta: „Az ifjú lelkész, ha meg akarja ismerni gyülekezetének tagjait, ha bele akar látni az egyes ember lelkébe, lapozza fel az egyházközség aranykönyvét, és az ékesen meg fogja mutatni az élő gyülekezet tagjainak a lelki arcát.”

Mutasd meg nekem a te hitedet a te cselekedeteidből...mert amiképpen a lélek élővé teszi a testet, úgy teszi élővé a cselekedet a hitet. Nemhiába mondja a költő: „Nem hal meg az, ki milliókra költi dús élete kincsét.”

Látunk, hallunk ma is szüntelenül olyan buzgó egyháztagsokról, akik hitük igaz értékein keresztül biztosítják egyházunknak Isten országát építő nemes hivatását akkor,

1. amikor áldozatos életükkel önmagukat építik bele a templomukba. Valahányszor csak átfélik annak küszöbét, imádságos életükkel, a munkától megkergesedett kezükkel simogatják végig annak falait;
2. amikor adakozó szílvükön keresztül önmagukat ültetik el templomok, imaházak hívásába;
3. amikor az özvegyasszony látható hajlékát áldozza oda, hogy templomában vasárnapról vasárnapra felbúgjon az orgona, és zsoltáros ajkára új énekeket adjon, melyekkel dicsőíti gondviselő Atyját;
4. amikor adakozó lelkék nagy hitén át templomaink tornyában új harangok muzsikálják, szólják: „Őh jöj az Úrnak házába, buzgón imádkozni...”;
5. amikor az úrasztalát teríti meg az emberi lélekből kihajtott cselekedet, hogy hirdetője legyen továbbra is a jézusi életnek és eszmének: „Jer, jer kicsiny sereg, emléket ülni ma...”;
6. amikor az emlékező szívek visszatekintve egy-egy örömteli vagy meghatározó eseményre, hálájuk kifejezésésképpen értékes úrvacsorai felszerelést adományoznak;
7. amikor a szeretet érzésein keresztül adakozásra nyílik az emberi kéz, hogy hajlékot emeljen a lelkészi családnak;
8. amikor egyetemes egyházunk fennmaradásáért több terhet vállaló hívek és lelkészek állnak oda s teljesítik az apostoli intelmét: „Egymás terhet hordozzatok, s úgy töltsetek be Jézus törvényét.”;
9. amikor végignézve az anyakönyvet, annak minden oldalán ott találod a neved;
10. amikor kisebb és több terhet hordozó egyházközségeinket segítjük egy-egy nagyobb vállalkozásában;
11. amikor áldott, jó szívet szétosztja az embertársai között, hogy életpéldáján át belevesse önmagát, hogy bennük éljen.

Íme, amikor életed cselekedeteit, nevedet kiáltja, zúgja, zengi, sírja, szólja minden.

Előttünk egy szép feladat, hitünk nagy értékein keresztül cselekedetekben biztosítani örökéletünket itt a földön, s belépni Isten országa kapuján. Gondoskodjunk arról, hogy amíg napjaink tartanak, nevünk, emlékün, életünk drága nyomai fennmaradjanak. Ez a cselekvő hitnek igaz értelme:

Göncz Mihály

Az Erdélyen kívüli magyar unitarizmus története a 16. és 17. században

Egy kis kortörténet

1526. augusztus 29-én, Mohácson végleg összeomlott a középkori magyar nagyhatalom. A tragikus kimenetelű csata évszázadokra meghatározta országunk sorsát, és hatása még a huszadik században is kimutatható az élet számos területén. Az ország három részre szakadt. Nyugat- és Északnyugat-Magyarország Habsburg érdekeltségűvé vált. Az ország középső része, a fővárossal együtt a töröknek hódolt. Csupán Erdély és a hozzá csatlakozó részek (Partium) szerveződtek önálló fejedelemséggé, igen változó határokkal. A megosztásból fakadt az a tény, hogy a három országrészben más és más volt a társadalmi, gazdasági, szellemi és vallási fejlődés. A Habsburg érdekeltségű királyi Magyarország gazdaságilag a császárság határvidékévé vált; kulturálisan a főúri kastélyok köré csoportosuló művelődési központok jellemezték; felekezetiileg pedig az egyre erősödő ellenreformáció néha békés, néha erőszakos katolizálódását mutatta. Erdély a magyar szellemiség viszonylag egységes fejlődésének és a protestantizmus fellelegvárának volt biztosítója, még akkor is, ha a fejedelmek egyik vagy másik felekezethez jobban kedveztek is. A harmadik országrész, a török hódoltság, amelyben egyháztörténetünk legnagyobb része lejátszódik – egészen más arculatot mutat.

A török hódoltság és az unitáriusok.

Sokszor hangzott el – vádként is – unitárius részről pedig misszióink igazolásaként az a gondolat, hogy a törökök támogatták az egyistenhívő missziót, mert állásfoglalásukhoz, vallásukéhoz hasonlatosnak érezték hitünket. Ezt a felfogást cáfolja a statisztika (a hódoltsági területeken viszonylag kevés helyen vert gyökeret az unitárius hit!), de még inkább cáfolja a török hatalom szervezetének ismerete. A török által meghódított területek ugyanis egy olyan világbirodalomnak váltak részévé, amelynek legfőbb célja a hódítás volt. Minden más célt e hódítás eredményességének rendelt alá, a meghódított területek keresztény egyházaival szembeni politikát is. Szükségük volt a meghódított termelő községekre és városokra, a területek lakosságának helybentartására. Pacifikálásuk egyik eszköze volt a viszonylag toleráns vallásos élet biztosítása. A pasák lelkészeket hívnak a hódoltsági területre jelesebb iskolákból, rendtartásukban biztosítják az eklézsiák működését. Nem tűnnek felekezeti torzsalkodást, ilyenkor bírónak lépnek fel, esetleg úgy rendelkeznek, hogy mindkét perlekedő fél használja a település egyetlen templomát. Annak azonban semmi nyomát nem találjuk, hogy Isztambul bármelyik keresztény felekezettel szemben általános kizárást vagy üldözést rendelt volna el, köztük különbséget tett volna. Még a sokszor Habsburg-ügynököknek tekintett katolikus papokkal sem. Az egyházi jellegű épületek javításánál és építésénél jelentős összegű adót szedtek, de ha fizettek az eklézsiák, békességben hagyták őket.

Viszont igaz az is, hogy ezt a jól megszervezett uralmat különböző szultáni tisztségviselők a hódolt területek posztjain önhatalmúlag irányították. Ezeknek rokon- vagy ellenszenvétől sok függött, amit nagyban befolyásolt a kérelmező pénzes tarisznyája.

Érdekesen alakult a magyar közösségek hódoltsági közigazgatása is. A magyarországi feudális kiváltságok hordozói, a nemesek és főnemesek – ha birtokaikon maradtak is – semmiféle kiváltságot nem élvezhettek. Elsősorban a városok és a nagyobb falvak előljárósága vette át a kormányzásnak egyáltalán nem könnyű feladatát. A bíró vagy a polgármester, és a melléjük választott tanács intézték az egyházközség ügyeit is, a helység többi gondjaival együtt. Éppen a Pécsi Disputa néhány esete is igazolja ezt, amikor a Pécs és Tolna közötti vitát a két előljáróság levelezi le, és mielőtt Skaricza Máté beleegyezne a disputába, kikéri „uraméknak” (előljáróságának) a véleményét az ügyben, „merthogy ők adnak kenyeret minékünk.” Érthető így, hogy a

misszió eszközeként is felhasználhatott „Debreceni Disputa” elsősorban a bírakat és az előljáróságot nyerik meg unitáriusnak, és azokat követi a város népe.

Természetesen volt egy török hivatal is, az egyházjogász (mufti, vagy főmufti) hivatala, amelynek feladatköre volt a többi között a helybeli keresztény gyülekezetek felügyelete. A török hatalommal egyébként is jó volt jónak lenni. Nem véletlen az, hogy amikor Skaricza Máté hitvitára érkezik Pécsre, Válaszuti György éppen a török pasa új tisztartójánál akar bemutatkozni, István pappal, a katolikus plébánossal.

Az úgynevezett 15 éves háború némi változást hozott a hódoltsági magyarok helyzetében. Közismert, hogy ez a török visszaszorítása, illetve kiverése érdekében ment végbe. A pusztító küzdelmek kiegyezéssel alapon fejeződtek be. A törököt kiverni nem sikerült, de az is bebizonyosodott, hogy régi erejét elvesztette már. Így aztán egy időre a kialakult rend megszilárdulása következett be.

Meg kell említsük azt is, hogy a keresztényeknek komoly problémái merültek fel a török uralommal kapcsolatban. Ilyenek: Ha egy keresztény feleséget elrabolnak a törökök, a férj újranősült, de évek múlva visszakérül az elrabolt asszony, melyik a törvényes feleség. Mivel helyenként a török szövetségesként szerepel, szabad-e a törökkel együtt harcolni. Ezekkel a kérdésekkel a protestáns egyházak zsinatai is foglalkoztak, sőt a nyugati testvéregyházak szakértőit is megkérdezték, onnan azonban választ nem kaptak soha. Méliuszéknek elvi álláspontjuk az volt, hogy az igazságos háborúban együtt lehet harcolni. Az igazságos háborút azonban pontosan nem definiálták.

Befejezésül itt kell megemlítenünk azt az érdekes, de meglehetősen felületes véleményt, amit egyik nemrég elhunyt kiváló – de az unitarizmussal szemben elfogulatlansággal nem vádolható – egyháztörténész épített fel, és adott elő a siklósi konferencián, majd magyarul más cikkeiben. Szerinte Méliusz azért harcolt olyan keményen az unitárius János Zsigmond és Dávid Ferenc ellen, mert úgy érezte, hogy az unitárius hitfelfogás általános győzelme esetén a keresztény magyarság lelki ellenállását törli meg, és behódoltatja a magyarságot az iszlám vallásnak, ezzel együtt a török világuralmi törekvéseknek.

A legelső antitrinitárius és radikális nyomok

Utaltunk már arra az Unitárius Élet előző számában, hogy a legelső nyomok jóval Dávid Ferenc unitáriussá létele előtt felbukkannak Magyarországon, és bizonyították, hogy az antitrinitarizmus eljutott hozzánk. 1545. szeptember 20-án zsinatot tartott a szerveződő református egyház Erdődön. A zsinat első cikke a következő: „Ezért valljuk mindenekelőtt az egy Istent a Háromságban, a háromságot az egységben, az igazhitű atyák nézete szerint, és kárhozzatjuk mindazokat, akik mást hisznek, kiváltképpen azokat, akik azt mondják, hogy mi egy Istenből hármat költöttünk és az ilyeneket meggátolni kívánjuk, hogy a Szentháromság dicsősége oltalmaztassék és maradjon meg.”

Nem ismerünk neveket ebből az időszakból. Az is lehetséges, hogy a zsinatnak és jegyzőkönyvének külföldi mintapéldái is voltak, ahonnan e határozatot átvették. Az azonban kétségtelen, hogy ha nem lettek volna konkrét példák, képviselők, a gyakorlati szervezési célokkal összehívott zsinat nem nagyon foglalkozott volna a kérdéssel. Mivel a Szentháromság kritikája a szomszédos Ausztriában már az 1520-as években foglalkoztatja az anabaptisták képviselőjét, lehetséges, hogy ezek hozták hazánkba.

– Folytatjuk –

Szász János

HITÜNKRŐL.. IV. rész

A SZERETET

Az ortodoxia értékrendje nem követi hűségesen a Bibliát, az Újszövetséget. Pedig Jézus Evangéliuma törvényértelmezéssel kezdődik. Célja az új rend hirdetése. Az benne az új, hogy az utolsó pontig teljesíti, betölti az Ószövetség rendjét. (Mt. 5:21–22.)

Az Ószövetségben eszerint még csak ölni tilos, de Jézus szerint haragudni, sértő szót szólni sem szabad. Ez nem szigorúság, hanem így természetes az Újszövetség rendjében, mely a szeretet rendje.

Jézus rendjében a szeretet a legfontosabb. Semmit sem lehet elképzelni nélküle. Ahol harag van, ahol sértegetjük egymást, ott a szeretet törvényét sértjük meg. A szeretet ott kezdődik, ahol a harag végződik.

A mi egyházunk Szervét Mihály, a Szocinusz testvérek és Dávid Ferenc óta Jézus rendjének helyreállításán dolgozik. Célunk az, hogy minden dolgunk szeretetben menjen végbe. (Róm. 12:9.; 12:18.; 13:9.; 14:1.) Hogy Jézus rendje legyen az egyház rendje.

Kimagasló elméleti eredményeink hatására az élet gyakorlatában is igyekszünk kimeríteni a rendelkezésünkre álló lehetőségeket. A szeretet és a türelem gyakorlatában ragyogó példaképünk Dávid Ferenc, aki egyedülállót alkotott: helyreállította a tiszta jézusi kereszténység teológiáját, és életvitelében meg is valósította azt. Mártírhaláláig tartó szeretettel követte Jézust.

Minket, unitáriusokat Dávid Ferenc tanítása tesz Jézus útítársává. Tövissele kövezték ezeket az utakat, de mérföldköveiket szívdobbanásokból faragták. Egy ilyen szívdobbanás minden Jézus-követő példakép, akik stafétafutásban adják tovább a szeretet fáklyalángját, vagy a gyűlölködés tüzeit eloltó vizet. Az élet világosságát és italát adják ők tovább, amiben dolgozunk és táplálkozunk. Mindenikünk azt fogadja példaképének, akitől kapja, és tanítványának azt, akinek továbbadja.

Ez csak Jézus helyreállított rendjében lehet. Nem várhatjuk mástól, magunknak kell ezt a rendet fenntartanunk. Senki nem segít ebben nekünk, csak a szeretet. Holtakat, élőket és születendőket a szeretet ötvöz egybefonódó láncszemekké, a szeretet nemesíti gyöngyszemekké a láncszemeket. A szeretet fűz hozzá Istenhez is. A szeretet teszi Istent szívünk ékkövévé, és tesz minket Isten drága kincsévé.

Szeretet nélkül megrozsdásodik az arany, és értékét veszti a drágakő. Vigyáznunk kell e legfőbb kincsünkre, különben úgy olvad el kezünkben, mint a hópehely. A vízből pedig csak Isten művészete tud újra hópehelyt teremteni.

A szeretet csak addig él, ameddig vágyunk rá, ameddig életben akarjuk tartani. A szeretet nem az a törvény, amit karhatalommal lehet az emberre rákényszeríteni. Ott születik meg, ahol az erőszakot megunták, és belefáradtak a háborúskodásba. Ahol éheznek és szomszójáhozadják a jézusi igazságszolgáltatást. Ahol nem vágnak bosszúra és nem óhajtának büntetést, hanem a béke, a jóakarát üdvét és karácsonyát.

A keresztény rend forrását mi Jézus törvényösszefoglaló parancsolatában látjuk, mely Istenhez a legfőbb erény, a szeretet szálaival kötöz. Aki úgy szereti Istent, ahogy Jézus

parancsolja neki, annak magától jön hinnie és reménykednie. Mert a szeretet mindent hisz, és mindent remél. (1.Kor.13:7.)

Az élet templomának alapköve a szeretet, oszlopa a remény, kupolája a hit. Annyi ember van, akinek befejezetlen templom az élete, vagy a kupolája hiányzik, vagy oszlopai hiányosak. A legszomorúbb élet az, amelynek alapja is hiányos, mert nem ismeri a szeretetet.

A szeretetről tudnunk kell, hogy az Istennek legfőbb megnyilvánulása. Isten mindent szeretetből tesz. A mi életünknek Isten, Isten munkálkodásának pedig a szeretet az alfája és az ómegája. Aki tehát ismeri a szeretetet, az Istent ismeri meg a szeretetben. Abból kell kiindulnunk, hogy az isteni szeretet megismerhető. Felkutatására azzal a bizakodással indulhatunk, hogy „aki keres, talál”. Amint gyarapodnak az ismereteink, lassan rájövünk, hogy a szeretet nem követelmény, nem parancs, hanem gyönyörűség és öröm. De nem fárasztó, mint az erőszak, és nem emésztő, mint a gyűlölködés.

Isten a szeretet megismerésében a segítségünkre siet. Széppé teremti nekünk a világot, benne koronáját, az embert. Ez a szépség szeretetre méltó. Addig ismerjük a szeretetet, amíg el nem csúfítjuk a világot és benne önmagunkat. – Munkánk, küzdésünk gyümölcseit Isten kívánatossá, ízletessé is teszi. Ezt addig érezzük, ameddig Isten szeretetét ismerjük fel benne.

A szép és a jó szeretete megtanít szeretni, elfogadni a csúfat és a rosszat is. Jó példaadása óta Jézus mutatta fel ebben a legmagasztosabbat, amikor meghalt övéért, mindvégig szeretve őket. (Jn.15:12–13.) A szereteteinkért hozott áldozat mindig megtérül. A békeességben és jóakarásban született szeretet meghal, mint a búzaszem, de feltámad a harmincszorosát termő húsvét hajnalán.

KÖSZÖNTŐ

Nagytisztelendő szentgericei dr. Jakab Jenő lelkész atyánk fia 1994. március 21-én tölti be életének 80. évét.

Jogi és teológiai tanulmányait Kolozsvárott végezte. 1940–44 között „Termés” címen szépirodalmi folyóiratot adott ki, könyvkiadója és könyvesboltja volt Kolozsvárott. A II. világháború után került át családjával együtt Magyarországra. 1951-től felszentelt unitárius lelkészként szolgált Kocsordon, Hódmezővásárhelyen, majd Pestszentlőrincen.

Műveltségével, tudásával, emberi bölcsességével, jellegzetes, kedves humorával nemcsak színtöltött egyházunkban, de mint a MUE Elnökség tagja, kiváló egyházvezető is.

A Mindenható Úristen éltesse sokáig születése napján dr. Jakab Jenő lelkész-jogtanácsos afiát, s adjon neki még további fizikai-szellemi-lelki frissességet és hosszú életet.

Orbán Gyula atyánk fia egyházi Főtanácsunk örökös tagja, a 345. sz. János Zsigmond cserkészcsapat köztiszteletnek és közszeretetének örvendő „Gyu-bá”-ja január 31-én töltötte be életének 80. évét Szívből gratulálunk és életére Isten áldását kérjük.

1993: a tordai országgyűlés 425 éves jubileuma

Török Tamás emlékének

III. rész

Jelen írás szerzőjének igaz öröme, hogy napjaink történései igazolják a Népszabadságban annak idején leírt álláspontját és ott közölt vágya is teljesülni látszik.

Az EMKE és az RMDSZ szervezésében Erdély keresztény/keresztényen egyházai közösen emlékeztek meg az 1568. évi országgyűlésről.

A magyarországi sajtóban március 22-én jelent meg az első tudósítás a *Népszabadság*-ban. A lap „*Szenvedjük el egymást szeretettel. Ünnepe Tordán a vallásszabadság meghirdetésének 425. évfordulóján.*” címmel méltatja a történelmi eseményt. Az ünnepi rendezvényen résztvevő egyházi vezetők valamennyien hangsúlyozták, hogy a tordai törvények szellemének meghatározónak kell lennie a jelenre is; annál is inkább, mert 1993-at a brassói RMDSZ-kongresszus a tolerancia évének nyilvánította. A romániai magyar keresztény egyházak előljáróinak hívására háromezren gyűltek össze a csaknem fél évezredes múltra visszatekintő tordai katolikus templomban, ahol 1568-ban az erdélyi országgyűlés a világon elsőként mondotta ki a vallások közötti egyenlőséget és intett kölcsönös megbecsülésre és toleranciára. Kovács Lajos unitárius püspök kiemelte: a vallásszabadság mának szóló üzenete a *tűrelmesség*; ápolni kell azt, ami közös, becsülni kell mindazt, ami a másé: „*Szenvedjük el egymást szeretettel.*”

A tordai unitárius templomban rendezett tudományos ülészakon magyar, román és német történészek a vallásszabadság kihirdetéséhez kapcsolódó szakdolgozataikat olvasták fel. Pozsgay Imre egyetemi tanár rámutatott: „A magyar demokráciát nem kell licencek alapján építeni, hisz Torda csaknem fél évezredes példával bizonyítja, hogy miként lehet a közösséget a sokféleségben megteremteni.”

Az „*Új Ember*” c. katolikus hetilap április 11-i számában „*Csakis a tolerancia és a tisztelet szellemében. Ünnepi megemlékezés Tordán*” címmel számol be a március 20-án lezajlott ünnepségről. Birtók József tudósító kiemeli: „Először történt meg az erdélyi katolikus egyház történetében – a történelmi évforduló szelleméhez híven – hogy valamennyi történelmi egyház (a szebeni szász evangélikusok is!) püspökével képviseltette magát egy katolikus templomban tartott közös istentiszteleten.

A jeles hazai és külföldi személyiségek között jelen volt Csóri Sándor, a Magyarok Világszövetségének elnöke (...) A lélekben a tordaiakkal együtt ünneplők nevében táviratot, levelet intéztek a résztvevőkhöz Jeszenszky Géza, Magyarország külügyminisztere, Paskai László bíboros, esztergomi érsek, Hegedűs Lóránt református püspök.

1568. január 6–13. között zajlott az a jeles országgyűlés, amelynek határozata századokkal előzte meg korát. Egy vallásháborúktól, hitelvi csatározásoktól megosztott Európában nem csupán békét hirdetett a bevett vallások között, de eltekintett a „*cuius regio, eius religio*” elvétől is, s ezzel tulajdonképpen a lelkiismereti szabadságot deklarálta. (...) Közel négyszáz esztendőnek kellett eltelnie, hogy a történelmi sebek annyira behegedjenek, a fogalmak és indulatok letisztuljanak, hogy tudatosodjon: a hibás, néha egyenesen szégyenletes cselekedetek nem az egyház tanításából, hanem az államvallássá lett kereszténység (ennek bármelyik felekezete!) hatalmi pozíciójából adódtak. Évszázadok kellettek, hogy lehetővé váljék a vallásszabadság mai értelmezése, amely nem a hatalom igényével, hanem a *szolgálat* szellemében hirdeti meg ezt az alapvető emberi jogot.

Különös fontossággal bír ebből a szempontból a *II. Vatikáni Zsinat* „*Dignitatis humanae*” című okmánya, amely minden val-

lás gyakorlására (azoknak a vallási előírásoknak a kivételével, amelyek sértik a közösség javát, az emberiséget, vagy az erkölcsi rendet) szükségesnek tartja a lelkiismereti szabadságot, ezzel együtt pedig a külső kényszertől való mentességet.”

A tudósító kiemeli, hogy „(...) a tordai megemlékezéseknek sokkal több utalásuk volt a ma, a ma embere, a mai politikusok számára (...); figyelmeztetett erre az igen heterogén közönség is, amely nemcsak érdeklődött, hanem jelenlétével demonstrált-tüntetett is a szabadság – mindenfajta szabadság – és a tolerancia – mindenfajta tolerancia – mellett.” S a vallási tolerancián túlmutatva hivatkozik a lap a tordai születésű *Ion Ratiu* parasztpárti román képviselő felszólalására: „Rendkívül fontos lenne, hogy legalább napjainkban alkalmazzuk ezeket az elveket, s nem csupán az akkori történelmi egyházak viszonylatában. Meggyőződésem, hogy a demokrácia egyetlen megvalósítása a tolerancia, a kölcsönös tisztelet. S ez minden téren – a politikai mezőnyben is – érvényes”. Külön említést érdemel *Paul Philippi* nyugalmazott teológiai tanár, rektor, a Romániai Németek Demokratikus Fórumának elnöke igen kemény fogalmazása: „Aki a Tordán meghirdetett elveket nem követi, az Erdélyben *bitorló*.”

Budapest, 1993. március 22.

Ezen a napon a magyar Országgyűlés elnöke, *Szabad György* történészprofesszor, napirend előtt méltatta az 1568-as tordai országgyűlés határozatát, az alábbiakat mondván:

„Tisztelt Országgyűlés! Indokolt, hogy napi teendőink előtt röviden emlékezzünk és emlékeztessünk egy történelmi tette, arra, amely emlékeztetessé teszi a tordai országgyűlés 1568-ban hozott határozatát.

Tisztelt Országgyűlés! 1568-ban a tordai országgyűlés, tudunkkal és a világ történettudománya, egyháztörténete – de azt kell mondanom: a szabadságjogokért vívott küzdelem története szerint is – elsőként mondotta ki törvényhozó testületként a vallás- és lelkiismereti szabadságot azzal, hogy követelményként állította fel a szabad vallásgyakorlatot, eltiltva minden földi hatóságot az egymástól különböző felekezetek bármelyikének üldözésétől.

Ezzel a tettel, amellyel korának megfogalmazása szerint, de korlátokat a kimondott tételek érvényesítésében nem alkotva, olyan kívánalmat, követelményt fogalmazott meg, amely Bethlen Gábor erdélyi fejedelemsége idején virágzott ki. De tovább is élt, újra és újra megkísérelte az ellenáramlatokkal szemben érvényesülését Rákóczi szabadságharca idején, majd a reformkorban és 1848-ban, hogy eljusson végső törvényes megfogalmazásáig.

Amikor büszkén tekintünk erre a korai kezdeményezésre, legyen szabad emlékeztetni rá, hogy 1568 több mint egy évszázaddal előzte meg John Locke nevezetes, a toleranciáról írt levelének megjelentetését, és több mint két évszázaddal azt, hogy az óceán mindkét oldalán irányadó törvényhozó testületek jogszabálygyűjteményekbe emelték – persze már fejlesztett formában – a tordai országgyűlésen kimondott elveket.

Indokolt tehát, hogy mi ezekre most emlékezzünk és emlékeztessünk. (az Országgyűlés 1993. évi tavaszi ülészakája március 22–23-i ülésének jegyzőkönyvéből (15. ülésnap) 25155. hasáb).

Budapest, 1993. október 7–8.

A Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Bizottsága és Történettudományi Intézete, valamint az Europa Institut Budapest ezen a két napon nemzetközi konferenciát rendezett „*A felekezetek együttélése az erdélyi fejedelemségben*” címmel az 1568. évi tordai országgyűlés emlékére. Minthogy az Unitárius

Élet 1993. november-decemberi számában Szász János teológiai intézeti igazgató részletesen foglalkozott a magyar, a szász és a román szerzők elhangzott előadásaival, ezekre itt nem térünk ki. Az esemény-sorozatnak azonban lényeges állomása volt ez a konferencia, ezért a cikk-sorozat sem lenne a megemlézése nélkül teljesnek tekinthető. Várjuk egyébként, hogy – a hivatalosan elhangzott bejelentésnek megfelelően – az előadások hozzáférhetőkké váljanak az ELTE román tanszéke „Encyclopedia Transylvanica” sorozatában.

Budapest, 1993. október 15–17.

A Magyarországi Unitárius Egyház a 425. évforduló tiszteletére 3 napos konferenciát rendezett Budapesten „Az unitarizmus ma” címmel. A vasárnapi záró istentisztelet után a Nagy Ignác utcai templombeljárati fölötti külső falon elhelyezett, az évfordulót megörökítő emléktábla avatása következett. Az ünnepségen részt vett Göncz Árpád köztársasági elnök, a magyar közélet több kiválósága, valamint az Egyesült Államok budapesti nagykövete, Mr. Charles Thomas is. Az emléktáblát a buffaloi Amerikai Magyar Öregdiákok adományozták.

Az utóbbi hónapokban a magyar sajtóban többször is olvashatunk „különböző töltésű” cikkeket, riportokat és interjúkat a vallásszabadsággal összefüggésben. Megemlézendőnek tartom Horváth Pálnak, az MTA Filozófiai Intézete munkatársának előadását a Kossuth Klubban, melynek címe „Vallásszabadság és vallásszabadoság” – tolerancia és közömbösség” volt. Ugyanezen alkalommal Földesi Tamás, az ELTE Jogi Karának professzora kifejtette, hogy „a vallásszabadság jogi meghatározásának nin-

csenek éles kontúrjai” és úgy vélte, hogy „törvényi szinten nem helyes megkülönböztetni az egyházakat”, valamint, hogy „nem kívánatos ellenségképet felvázolni a kisegyházakról, ha egyébként büntetőjogi tény nem áll fenn.” (*Magyar Nemzet*, 1993. június 7.)

Egy törvény megalkotása, vagy módosítása az országgyűlés tagjainak igen-igen felelősségteljes kötelessége – azért is, mert egy törvény szövegéből és szelleméből egy ország életének és mentalitásának képe tükröződik vissza.

BÍZZUNK BENNE, hogy a törvényhozást továbbra is olyan emberek fogják vezérelni, amilyeneket az erdélyi Unitárius Egyház rendkívüli Főtanácsának 1993. január 13-án kelt „Ünnepi nyilatkozat”-a is tartalmaz:

„Az emlékezés ünnepi hangulatában szilárd meggyőződéssel valljuk, hogy

„A hit Isten ajándéka”, vállaljuk a vallásszabadságot, és teljes odaadással küzdünk ennek az alapvető emberi jognak tiszteletben tartásáért és korlátlan érvényesítéséért”,

s ami a II. Vatikáni Zsinat előbbieken idézett okmányában foglaltaknak is megfelel.

BÍZZUNK BENNE továbbá, hogy a történészeknek, a tanácsadóknak és a tanároknak sem fog kikerülni a jövőben a látómezejéből

a tordai országgyűlés.

Dr. Nyiredy Szabolcs

Kossuth Lajos (1802–94) a függetlenségi eszme legnagyobb magyar harcosa

Keressük magunkat. Régvolt életünket. Fellapozzuk, újraolvassuk, értékeljük történelmünket. Keressük nagy évfordulók küszöbén. 1994. márc. 20-án lesz 100 éve, hogy a magyar nemzet egyik világtörténelmi nagysága Torinóban meghalt.

Az utókor szereti elszámoltatni a történelem nagyjait. Kossuth Lajos és az 1848–49-es szabadságharc máig állandó témája történetírásunknak. Irodalma könyvtárakat tölt. Sorra láttak napvilágot nagy összefoglalások, forráspublikációk s bibliográfiák. A történész feladata már nem annyira a kutatás, inkább a válogatás. Merész vállalkozás ma újra megrajzolni életküzdélme egész történetét.

Kossuth életének 92 esztendeje bővelkedett változatos eseményekben, találkozásokban. Élete egy-egy korszaka bő anyagot nyújt egy-egy egész tanulmánykötet megalkotásához. Hosszú utat tett térben és időben a protestáns függetlenségi hagyományokat őrző köznemesi értelmiségi családban született, ismeretlen zempléni fiskálisból lett turini szent öreg. Élettörténete, átfogva a 19. századot, a reformkor, a szabadságharc, az önkényuralom és a kiegyezés történetével szövődik egybe.

1832-ben került a pozsonyi országgyűlésre. Itt szerkesztette az Országgyűlési Tudósításokat melyben a reformellenzék a társadalmi haladásért és a nemzeti érdekek védelmében vívott harcát népszerűsítette. Később a Pesti Hírlap szerkesztőjeként vezércikkeiben lépett fel a feudális kiváltságok ellen, a polgári szabadságjogok s az ország alkotmányos függetlensége követelésével. Majd a Batthyány kormányban pénzügyminiszter. Nagy sikerű toborzó körúton szólította föl az Alföld népét a haza és a jobbágyfelszabadító forradalom védelmére. A szabadságharc meneté-

ben óriási feladatokat oldott meg. Vállalta a nemzetre kényszerített önvédelmi harcot. Az orosz beavatkozást követő katonai fordulat utáni reménytelen helyzetben, a világségi fegyverletételt követően, kíséretével török földre lépett. Emigrációjában kidolgozta és fokozatosan tökéletesítette az egyenrangú dunai népek demokratikus államszövetségének, a Dunai Konföderációnak tervét. Haláláig turini remeteségben élt. Félig vakon, szakadatlanul dolgozott. (Írtaim az emigrációból.) Nemzete élő lelkiismereteként rendre bírálta a polgári demokratikus szabadságjogok hiányát, a nemzetiségi politika korlátait.

1894-ben bekövetkezett halála, utolsó útja haza, és temetése Budapesten – a kormány hivatalos távolmaradása ellenére – nagy tömegek, a nemzet részvétnyilvánítása, megrendült gyászünnepe volt.

1848–49-ben a nemzeti függetlenség kivívásáért a Kossuth-Petőfi-Táncsics eszméitől vezérelt magyar nép hősiessége Európa legjobbjai elismerését vívta ki. Bár az ellenség felülkerekedett, a feudális rendet a szabadságharc vérbefojtása után sem lehetett már visszaállítani. A forradalom és szabadságharc mégis a modern történelmünk legnevezetesebb eseménye, mely rányomta bélyegét minden későbbi nemzedékre; de a magyar reformmozgalom és kiegyezés nélkül nem következhetett volna a hatalmas fejlődés, ami a 19. század második felében következett Magyarországon.

Kossuth rendkívüli idők rendkívüli történelmi személyisége volt. A magyar történelemben egyedülálló legendákat szöttek alakja köré.

Domonkos János

Egyházközségeink életéből

Nagy Ignác utca

Ez év február 5-én, szombaton este, a sokéves hagyományoknak megfelelően, megtartottuk a hónap első szombatján esedékes gyülekezeti estét. A bevezető áhítatot Orbókné Szent-Iványi Ilona lelkész tartotta. Majd Szász János, a Teológiai Intézet igazgatója emlékezett vissza az elmúlt tíz év Ifjúsági Bibliakörének élményeire, hangulatára. Ezután szép műsoros összeállítást láthatott a gyülekezet, melyben gondolatok hangzottak el unitárius szerzők műveiből, szavaltat, és gitárral kísért egyházi énekek kíséretében. A műsor előadói voltak többek között Orbók Attila, Vadady Attila, Gergely Felicián, Szász Zsombor, valamint az „utánpótlás” néhány képviselője: Szász Adrienn, Sándor Gy. Mátyás. Az est egyik felejthetetlen élménye volt a 10 éves ifj. Gergely Felicián aki ígéretes tehetséggel szavaltta Reményik Sándor: Az ige c. versét. A szereplők és a hallgatóság nagy tapsa kísérte azt a jelenetet, amikor Orbókné Szent-Iványi Ilona lelkész Szász Adrienn másodéves teológiai hallgatónak átadott egy Bibliát, jelképezve azt, hogy most már az új nemzedék folytassa az ifjúság körében megkezdett munkát.

A hagyományosan terített asztal vendéglátása ismét olyan jól sikerült, hogy az egyházközség asszonyai (Siska Ferencné, Nagy Sándorné, Pandúr Gézáné, Rohácsi Zsuzsa) által készített remek vacsora nagyon gyorsan elfogyott.

Högyes Endre utca

Högyes Endre utcai gyülekezeti összejövetelünket február 19-én tartottuk meg a Högyes Endre utcában. Dr. Jakab Jenő pestszentlőrinci lelkész evangélikációja után rövid ünnepségnek lehettünk tanúi. Dr. Ferencz József ny. püspök köszöntötte elsőként Bencze Márton püspök helyettes 75. születésnapja alkalmából, majd dr. Beke Ildikó a Budapesti Unitárius Egyházközség gondnokasszonya kívánt mindannyiunk nevében hosszú életet és jó egészséget a további egyházvezetéshez főpásztorunknak.

A szeretetvendégség műsora ezután következett. Elsőként Königh Helmut, a Határon Túli Magyarok Hivatalának munkatársa tartott előadást. A minket is érintő téma sokrétű és nagyon érdekes volt, amire a kérdezők számából is lehetett következtetni. A beszélgetésnek csak az idő hiánya vetett véget. A mindannyiunk által már jól ismert Gáspár József diavetítése egészen magával ragadott minket. Olyan tájakat, városokat mutatott be nemcsak képekben, ha-

A kép késése miatt csak most tudunk beszámolni arról a kedves ünnepségről, ami Szekszárdon volt 1993. december 19-én. Két ifjú testvérünk confirmált a gyülekezet színe előtt, az evangélikus templomban, Benedek László és Mikó Boglárka. Sok szeretettel gratulálunk és életükre Isten áldását kérjük.

nem szakértő beszéddel is, amelyek nagyrészt mi is jól ismerjük és szeretünk (Burgenlandból indulva Szlovákián keresztül Erdélyig).

Halász István költő saját verseiből olvasott fel, majd, a már „híres” kis előadóművészünk, a tíz éves ifj. Gergely Felicián szavalt elsőprős sikerrel. Dobos Hajnal: Himnuszunk c. versét adta elő. A műsort követő remek vacsorát, mely ezúttal kürtöskaláccsal is bővült, Csiki Zelmának, Szentpáli Lidiának és Mag Elvirának köszönhetjük.

Pápa

Örömmel számolhatunk be arról, hogy a győri unitárius egyházközséghez tartozó Pápán és környékén lakó híveink nyilvántartásba vételével, Göncz Mihály győri lelkész indítványára, újjáalakult a pápai unitárius leányegyházközség.

1994. január 16-án első istentiszteletünket tartottuk meg Pápán, az Öreg iskola épületében. Az itteni híveink eddig a Győrött tartott istentiszteleteken vettek részt.

Hálásan mondunk köszönetet e helyen is Tirnován-Katona Ari Vid szobrászművész atyáncfiának, aki, mint unitárius lelkész család sarja, engedte át műtermét istentisztelet és hitoktatás céljára.

Az első hitoktatáson hét növendék, az istentiszteleten 18-an vettek részt. A jövőben minden hónap harmadik vasárnapján 10 órakor tartjuk az istentiszteletet. Ezt megelőzően 9-10 óra között hitoktatást tartunk.

Kérjük a még nem jelentkezett (a nyilvánosságunkban még nem szereplő), híveinket, szíveskedjenek bekapcsolódni a közös munkánkba.

Győr

Az 1992. szeptember 20-án Göncz Mihály lelkész vezetésével önálló egyházközséggé alakult győri gyülekezet és a hozzá tartozó szórványok hívei 1993. december 25-én, karácsony első napján, szép számú gyülekezet jelenlétében vett részt az istentiszteleten és az azt követő úrvacsoraosztásban.

A szertartás után növendékeink közreműködésével karácsonyfa-ünnepélyt tartottunk, melyen a szavaltatok után 25 növendék szertetsomagot kapott.

Hálásan emlékezünk Derzsi Józsefné sz. Kereki Katalin hívünk áldozatos munkájára, aki már a második karácsonyi ünnep alkalmával fenyőfából készült, szépen feldíszített, jelképes karácsonyfát állított, ezáltal is ünnepi hangulatot varázsolva mindannyiunk számára. A csomagosztás után növendékek és felnőttek együtt énekelték a szebbnél szebb karácsonyi énekeket.

Bízunk abban, hogy a reménység gondolatával alakult egyházközségünk állandó fejlődéssel gyarapodik, hisz minden istentisztelet tartása alkalmával újabb és újabb arcok tűnnek fel, akik felvételüket kérik az egyházközségbe.

Ez tapasztalva, bizakodva tekintünk a jövő elé, s igyekszünk a rendszeres istentisztelet és hitoktatás végzésével szolgálni a jövő unitarizmusának felvirágoztatását itt Győrben.

Isten áldását kérjük az elévült és a jövő érdekében végzendő közös munkánkra.

A Kelet-Magyarországi Szabad- elvű Protestáns Kör 1993-94. évi programjából

A protestáns kör 1989 tavaszán alakult meg az 1979 óta tevékenykedő beregi unitárius szórványból. Mindennapi munkáját keresztény nemzeti szellemben, a haladó protestáns hagyományok ápolásán és kiépítésén munkálkodva fejt ki, közben a szabadelvű protestáns lelki igényeket is kielégíti. Elsődleges feladatunknak a tudatformálás alakítását tekintjük a keresztény-nemzeti öntudat kiépítése érdekében.

Ebben a szellemben kívánunk tevékenykedni az 1994. évben is. A hagyományos havi összejövetelek és a nagy egyházi ünnepek mellett továbbra is nagy hangsúlyt fektetünk az ifjúság nevelésére, a cserkészcsapatok munkájának segítésére. Jelenleg három cserkészcsapatot patronálunk a beregi térségben. (A tiszadonyi Brassai Sámuel, a gergeygyongyrai Kriza János és a vásárosnaményi Balázs Ferenc cserkészcsapatot.)

Kirándulást kívánunk szervezni Pécsre és Erdélybe a tavasz folyamán. Továbbra is megrendezzük a már hagyományossá váló beregi magyar nyelv hetét és a nagypénteki passiójátékot. Júliusban a Tisza-parton honismereti cserkész tábor szervezünk. Ez a tábor is harmadik évébe lép. Ősszel pedig (október utolsó hetén) a Protestáns Napok szervezésébe fogunk, amelyből szintén hagyományt kívánunk teremteni.

1993-ban megjelentettük a Szabadelvű füzetek első kötetét (Érinsd meg a jövőt! címmel.) Ezt kívánjuk folytatni egy, a körünkben tevékenykedő írók és költők antológiájának kiadásával 1993 végén, majd azt követően 1994-ben az egyes alkotók önálló munkáit adjuk közre a sorozatunkban.

Felhős Szabolcs

FELHÍVÁS

Nyárádszereda, a Füzesgyarmati Unitárius Egyházközség testvérközsége kórházat épít. A hajdan nagymúltú, fejedelmválasztó városból faluvá süllyesztett Nyárádszereda egyetlen kórháza megszűnt, amely régebben egyedül látta el a környék betegeit is. Néhány tehetősebb ember összefogott, és megvásárolta egy felszámolt termelőszövetkezet irodáját. Orvosi gárdájukat is most toborozzák, felszerelésre is szükség van. Kérünk minden jószándékú, segítőkész embert, intézményt, hogy segítsenek a kórház megteremtésében. Minden anyagi támogatást vagy más felajánlást kérünk a Füzesgyarmati Unitárius Egyházközség címére: 5525 Füzesgyarmat, Unitárius Egyházközség, Kossuth L. u. 14/b. Az alig 120 lelket számláló gyülekezet már meg is tette az első lépést, és 5000 forinttal járult a kórház megvalósításához.

CSERKÉSZHÍREK

Szent Imre ünnepség

A Magyar Cserkészszövetség „Táborkereszt” tömörülése november 5-én – Imre napon – tartotta a Mórész Zsigmond körtéren álló Szent Imre szobor előtt megemlékezését első királyunk tragikus sorsú fiáról, akit katolikus testvéreink a magyar ifjúság védőszentjeként is tisztelnek. Az ökumené jegyében mi is részt vettünk az ünnepségen, melyen a szomszédos országokból is megjelentek küldöttek.

[A Szent Imre herceg szobor Kisfaludi Strobl Zsigmond szobrászművész alkotása; az egyik mellékalak egyenruhás cserkészfiú, ezért is különösen kedves számunkra ez a szobor. Sértetlenül és bántatlanul vészelte át az elmúlt 60 évet (háborút, forradalmat, kommunizmust).]

Az ünnepi beszédet dr. Nemes Zoltán cserkésztestvér, az I. Cserkészkerület ügyvezető elnöke tartotta, arra a kérdésre építve, hogy „mi mindent látott ez a szobor 60 év alatt?” A műsort zene- és kórusművek tették még felemelőbbé. A „Táborkereszt” tagjai koszorúzás után a ciszterci templomban tartott misén való részvétellel zárták az ünnepséget.

Ny.Sz.

Akadályverseny

November 20-án reggel a Déli pályaudvaron vártuk a pincehelyi és a dabasi csapatok őrseit. Megérkezésük után az 1926.sz. Szent Erzsébet cserkészcsapat tagjaival együtt a Városligetbe mentünk akadályversenyre. Összesen 5 őrset alakítottunk ki, s ezeknek az őröknek előzetes kijelölés alapján több megfigyelési stb. feladatot kellett teljesíteniük az Állatkert, a Vajdahunyad vára, a Szépművészeti Múzeum stb. területén. (Pl.: „Hány rókafej látható az Állatkert kapujának boltívén? Hány El Greco festmény van a Szépművészeti Múzeumban stb.)

Az összegyűjtött adatokból kialakult egy hétszámjegyű szám, ezt a telefonszámot kellett felhívnia minden őrnek.

Így tudtuk meg, hogy a Széchenyi fürdő főbejáratánál van a gyülekező, vagyis a verseny vége és az eredményhirdetés. Az első helyezést csapatunk őrse érte el!

Bekker Bálint

Regőscserkész-napok

November 5-én a Szent Imre ünnepségről hárman egyenesen Szigetszentmiklóstra mentünk, mert ott kerültek megrendezésre „SZER '93” elnevezéssel az idei regős-napok. Az általános iskolában kaptunk szállást, mintegy kétszázan; korábbi táborainkból sok régi ismerőssel találkoztunk. A résztvevők zöme budapesti és vidéki volt, de többen voltak Erdélyből, a Felvidékről és a Délvidékről is.

A „tábor”-t a helyi (vitéz Somogyváry Gyula nevét viselő) csapat parancsnoka nyitotta meg; a zászlót egy csángó asszony vonta fel. Az éjszakába nyúló műsor keretében versek, népdalok hangzottak el; jeleneteket és táncszámokat is láthattunk. A határokon túlról származó több cserkésztestvérünk népviseletben jelent meg.

Másnap délelőtt Erdélyi Zsuzsa néprajzkutató látogatta meg a tábort. Érdekes előadást tartott a különböző népek vallásos jellegű szokásairól és gyűjtéseinek körülményeiről. Az ő egyik – Szlovákiában élő – tanítványa arról számolt be, hogy hogyan gyűjtik ők otthon gimnazisták segítségével a népszokásokat.

Délután kézműves szakkörök munkájába kapcsolódtunk be; tanultunk gyertyaöntést, gyöngyfüzést, csinálhattunk adventi koszorút, csuhébabát, kopjafát és mézeskalácsot is. Ezután népdalokat tanultunk Budai Ilonával, aki népmeséket is mondott. Este tábortűz helyett táncház volt, két néptáncos vezetésével. Nagy élményt jelentett a tánctanulás és a sok játék; a program ismét sokáig tartott.

Vasárnap reggel templomba mentünk; mi a reformátusokhoz csatlakoztunk. Az istentisztelet után az iskola tornatermében különböző vidékek karácsonyi szokásait mutatták be a résztvevők, és feldíszítettünk egy karácsonyfát is. Később Andrásfalvy Bertalan néprajztudós tartott érdekes előadást. Ezt a gödöllői Jamboree- emléktáborról készített videofelvételek megtekintése követte. Mindannyian elhatároztuk: jövőre ugyanakkor, ugyanitt találkozunk!

Perjés Éva

Karácsony

Az ünnepek előtt – december 21-én – meglátogattuk beteg csapattársunkat, Nagy Szabolcs Zsoltot, és náluk tartottuk meg „házi” karácsonyunkat, saját készítésű ajándékaink átadásával. Csapatunk régi kedves hagyománya, hogy karácsonykor felkeresünk egy unitárius családot – így Szabolcsától a Hőgyes Endre utcába siettünk a Csiki családhoz, ahol már várt minket a lelkész, Ilona néni, kislányával együtt.

Előadtunk a gyerekeknek egy általunk készített betlehemes műsort, magunk készítette bábokkal, istállóval, jászollal. Igaz, ezek nem voltak „gyönyörűek”, de mindenki tudta, érezte, hogy szívből, szeretettel csináltuk azért, hogy örömet szerezzünk. A műsor után közösen játszottunk és énekeltünk. Nagyon jól éreztük magunkat, és úgy vettük észre, hogy a háziaknak is örömet szereztünk.

Az egyházközség karácsonyfa-ünnepélyén is részt vettünk. Nagy Szabolcs Zsolt, Perei Orsolya, Perjés Éva és Sipos Emőke Villő ajándékba megkapta Gyarmathy László unitárius fotóművész „Ígéret földje” című albumát, melybe fenntartó testületünk elnöke: dr. Beke Ildikó gondnok néni írta bele: „Hittel végzett cserkész munkáért”. Ez mindannyiunknak jól esett, köszönjük.

Sipos Emese Villő

A Kelet-Magyarországi Szabadelvű Protestáns Kör kettős jellegű emléktábláját megkoszorúzzák a fiatalok, 1956 emlékére Dávid Ferenc mártír püspökünk idézetével „Az igazság útját szükség megismernünk”
1993 őszén Váskárosnaményban

HALOTTAINK

Dr. ÁDÁM LÁSZLÓ

Szomorú szívvel kísértük utolsó földi útjára dr. Ádám László atyánkfiait, a neves tudóst, Bencze Márton püspök h. temetési szolgálatával, 1994. február 3-án, a Rákostemeti temetőben. Dr. Ádám László 1927-ben Székelykeresztúron született, unitárius családban. Iskolát Keresztúron, Székelyudvarhelyen és Brassóban végezte. Budapesten végezte az egyetem földrajz-történelem szakon. Kemény munkával teremtő elő a tanulmányokhoz szükséges megélhetését. Kivételes tehetségű, magyarság- és elhivatottságtudattal fűtött tudós ember volt. 1958-tól az MTA Földrajztudományi Kutató Intézetében dolgozott. 1965-ben kandidátusi fokozatot szerzett. 1972-ben c. egyetemi docensi kinevezést kapott. Számos szakkönyvét, tanulmányát publikálták. Vigasztalást kérünk a Mindenhatótól az örvénynek, a kandidátus fiúnak, a menynek és a szeretett kisunokának. Benne egyházunk hűséges tagját, szeretett fiát vesztette el. Vezérelje a Jóisten lelkét az örökkévalóság útján!

Dr. VAJDA ÁKOS

Temetése 1994. február 21-én volt a Rákostemeti temetőben Orbókné Szent-Iványi Ilona lelkész szolgálatával. Dr. Vajda Ákos Dicsőszentmártonban született 90 évvel ezelőtt, gyermekkorától ismert dr. Ferencz József püspök urat, majd Kolozsvárott az unitárius gimnáziumban is iskolatársak voltak.

Az orvostudományi egyetemet már Budapesten végezte. Előbb vidéken, majd a fővárosban volt elme-ideg szakorvos, később főorvos.

Egyházunknak hűséges tagja volt, fiait, unokáit unitárius vallásának kereszteltette. Emléke legyen örökké áldott!

Három fia: Ákos, László és Miklós édesapjuk emlékére húszezer forintot adományoztak a Budapesti Egyházközségnek. Hálaosan köszönjük.

SZÁSZ DÉNES

Elhunyt Szász Dénes, erdélyi unitárius lelkipásztor életének 82., boldog házasságának 55. évében. Életét családjáért, népéért, egyháziért végzett fáradhatatlan munka töltötte be. Szász Dénes nyugdíjba vonulása előtt Bözödön, Nyárdófalván volt lelkész. Temetése 1994. január 16-án volt Marosvásárhelyen ahol nyugdíjas éveit töltötte. Emléke legyen örökké áldott!

Dr. Gegesi Kiss Anna, a pestszentlőrinci egyházközség egyik patrónusa – hosszú szenvedés után – ötvenéves korában elhunyt.

Az I. sz. Gyermekklinika ambulanciájának volt főorvosa, sok Erdélyből menekült, áttelepült gyermeket gyógyított, és ha szükséges volt, helyezte el a Klinikán. Egyházunk őszinte szívvel osztozik a család gyászában.

Szomorú szívvel tudatjuk, hogy 70. életében elhunyt Gálffy Zsigmond afa, akinek édesapja a kolozsvári unitárius főgimnázium igazgatója volt. Egyházunk nevében Bencze Márton püspök helyettes vett tőle búcsút.

Hazai Istvánné sz. Szabó Margit életének 88. évében elhunyt. Régi unitárius családból származva, a történelem vihara még gyermekkorában sodorta Magyarországra. Egész életét ápolónőként kis gyermekek gyógyításának szentelte. Jóságát, egyházunkhoz való kötődését mutatván, komoly adománnyal járult szeretetthonunk létrehozásához, azt is tudva, hogy életében erre már nem kerülhet sor. A Jóisten adjon nemes lelkének örök nyugalommal!

Sándor Béláné sz. Kiss Erzsébet ősi erdélyi unitárius családból származott. Kántorok, tanítók, papok és esperesek leszármazottaként mindhaláláig hűséges tagja volt egyházunknak. Állandó helye volt pestszentlőrinci templomunkban. Hiszik, hogy nem marad üresen az a hely! Testét eltemették, de lelke átlépett az örök életbe. Emlékét örökké megőrizték. Egyházunk nevében dr. Jakab Jenő, gyermekkori barátja búcsúztatta.

Balogh Ferencné sz. Kis Margit 72 é.

Nemes Nagy Judit 74 é.

Máté Ernő 82 é.

Székely Domokos 72 é.

Isten adjon csendes pihenést eltávozott testvéreinknek az anyaföld ölelésében, lelküknek örök üdvösséget, a hátramaradott gyászolóknak pedig vigasztalást.

Hírek

„A környezet és az élővilág megőrzésének felelőssége” címmel ökumenikus – tudományos konferenciát rendeztek február 15-én a *Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztériumban*. Egyházunk részéről Szász János a Teológiai Intézet igazgatója tartott előadást „Unitárius álláspont a környezetvédelem kérdésében” címmel.

A Magyar Ökumenikus Szeretetszolgálat szokásos Igazgató Tanácsai ülést tartott február 11-én. Orbókné Szent-Iványi Ilona lelkész mint az igazgatótanács tagja vett részt a megbeszélésen.

A Friedrich Naumann Alapítvány „Egyház és modern társadalom” címmel február 17–20 között konferenciát rendezett Visegrádon. Egyházunk képviselőjében megjelent dr. Lőrincz Ernő főgondnokhelyettes, Gálffy Gábor budapesti gondnok és felesége, Felhős Szabolcs beregi szórványgondnok és Szász János a Teológiai Intézet igazgatója, aki előadást tartott „A protestantizmus jövője Magyarországon” címmel. A konferenciáról következő lapunkban részletes beszámolót közlünk.

A Debreceni Református Kollégiumban a Nemzetközi Családév megnyitójára alkalmából tanácskozást tartottak, ahol a magyarországi egyházak családmódellyel ismerkedhettek meg az érdeklődők. Egyházunkat Bajor János debreceni lelkész képviselte.

Felhívás

Csoportos kirándulás. Felhívjuk olvasóink figyelmét, hogy egyházi központunk 5 napos autóbusszos kirándulást tervez Kárpátaljára f. év május 30–június 3. között. Jelentkezni lehet Gellértné Bencze Jolán-nál személyesen vagy telefonon. (111-2801) Részvételi díj teljes panzióval 6950,- Ft. A kirándulást legalább 37 fő jelentkezése esetén a Tradway Kft. indítja, illetve szervezi, melynek irodavezetője unitárius hívünk, Szihalmi Zsuzsa. (A továbbiakban lehetőség lesz más bel- és külföldi csoportos utazásokra, így erdélyi körút megszervezésére is.)

Helyreigazítás

Lapunk ez év februári számába, az „1993: a tordai országgyűlés 425 éves jubileuma” c. cikkbe néhány sajnálatos sajtóhiba csúszott. Így az 5. oldal 1. hasábjában Dávid Ferenc latin neve helyesen Franciscus Davidis. A 2. hasábjában a 4. bekezdésben helyesen: „...akik a reformációt „befejezettek” tekintették.”

A 6. oldal 1. hasábjában János Zsigmond címszó alatti első sora helyesen: A „Világszövetség” c. lap 1993. április 27-i számában...

Laptulajdonos:
Magyarországi Unitárius Egyház

Felelős kiadó:
Bencze Márton
egyházi elnök

Főszerkesztő:
Orbókné Szent-Iványi Ilona

Szerkesztők:
Bencze Franciska, Gálffy Gábor,
Muszta Iboya

Szerkesztőség titkár:
Sándor Gy. Mátyás

SZERKESZTŐSÉG CÍME:
V. Nagy Ignác utca 2-4, Budapest, 1065.
Telefon/fax: 111-2801
Terjeszti a Magyarországi Unitárius Egyház.
Előfizetési díj: 360,- Ft.
Egyes szám ára 30,- Ft.
Megjelenik havonta.
Kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldünk vissza.

Index: 25 842

Készült a Cerberus Kft. gondozásában
(Budapest V., Kálmán Imre u. 23.)
Tel.: 132-3511
Felelős vezető: Schmidt Gábor

HU ISSN 0133-1272